

РЕЦЕНЗИЯ
от проф. д-р Иван Петров Чобанов, пенсионер

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология.

Докторска програма «Славянски езици»

Автор: Елица Димитрова Миланова

Тема: „ЛИНГВОКУЛТУРОЛОГИЧЕН ПОТЕНЦИАЛ НА МИТОНИМИТЕ В РУСКИЯ И КИТАЙСКИЯ ЕЗИК“

Научен ръководител: доц. д-р Надя Петрова Чернева, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Филологически факултет, Катедра по руска филология

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № Р33-1366 от 21.04.2021 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) на основание на Решение на Факултетния съвет на Филологическия факултет, протокол № 226/16.04.2021 г., съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „ЛИНГВОКУЛТУРОЛОГИЧЕН ПОТЕНЦИАЛ НА МИТОНИМИТЕ В РУСКИЯ И КИТАЙСКИЯ ЕЗИК“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма «Славянски езици». Автор на дисертационния труд е Елица Димитрова Миланова – докторантка в редовна форма на обучение към катедра «Руска Филология» с научен ръководител доц. д-р Надя Петрова Чернева, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от докторантката Елица Димитрова Миланова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;

- протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на Филологическия факултет (само за докторантите зачислени до 04.05.2018 г.);

Публикации и участия в научни форуми. В документите по защитата са приложени достатъчен брой публикации в български и чужди издания – 5 (пет), в които се представят редица аспекти на дисертационното изследване. Те са с висока научна стойност и по най-добрия начин правят достъпно за по-широк кръг от читатели съдържанието на текста на дисертацията. Авторката взема участие с 4 (четири) доклада по темата на дисертационното изследване в престижни научни форуми в България и чужбина (Република Сърбия).

2. Кратки биографични данни за докторанта

Средното си образование Елица Димитрова Миланова завършва в Гимназията с хуматирен профил „Св.св. Кирил и Методий“ в паралелка за засилено изучаване на руски език. През периода 2010 – 2014 година следва във Великотърновския университет „Св.св. Кирил и Методий“ в специалността „Приложна лингвистика – руски език и китайски език“ (бакалавърска степен). Една година е на специализация в китайски университет. Магистърска степен получава в програмата „Превод и интеркултурна комуникация“.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи.

Предложеният за обсъждане текст на дисертационното изследване на Елица Миланова, докторант в редовна форма на обучение, е не само с впечатляващ обем, но и значим със съдържащата се в него научна информация и със средствата на нейното изложение. А именно - много точно са поставени целите, задачите, методите и хипотезите на дисертационното проучване.

Настоящият дисертационен труд, разработен в рамките на лингвокултурологията, представлява опит да бъдат обобщени,

анализирани, систематизирани и сравнени митонимите, вербализиращи митологични образи от руската и китайската лингвокултура. Митонимите са отправната точка, от която авторката изследва проявите на митологичното съзнание и кодираното в лингвокултурата митологично знание. Разглежда митонимите като културен феномен, развиващ се и натрупващ лингвокултурологичен потенциал в резултат на дейността на човека и формиращ езиковата личност.

Изборът на тема за дисертационния труд е сполучлив, тъй като броят на изследванията в областта на лингвокултурологията в България е твърде малък. По тази проблематика пишат най-вече специалисти по руски език, запознали се с трудовете на водещите учени в тази област в Русия. Темата на дисертационния труд е актуална, а целите и задачите са поставени целесъобразно.

Обект на настоящото изследване са митонимите, назоваващи митологични същества от руската и китайската лингвокултура. Дисертантката акцентира върху митонимите, вербализиращи образи от нисшата митология като пресечна точка на двете митологични картини на света. Предмет на изследване е лингвокултурологичният потенциал на митонимите от руската и китайската лингвокултура, разкрит на текстуално, лексикално, фразеологично и извънтекстуално ниво.

Материалът за настоящото изследване е ексцерпиран от голям брой достъпни лексикографски и енциклопедични източници, литературни образци и примери от интернет пространството, за да се попълни корпусът от митоними, необходим за едно задълбочено и всестранно описание на езиковата картина на света в двата изследвани езика (руски и китайски). Анализираният събран фактически материал е впечатляващ.

В дисертационния труд дисертантката си поставя за цел да анализира и сравни проявите на лингвокултурологичния потенциал на митонимите в двете лингвокултури. Като цяло се позовава на руската лингвокултура, тъй като едни от първите изследователи на китайската митология в самия Китай са рускоезични автори. Китайската лингвокултурология също е базирана на постиженията и теоретичните постановки на руските школи.

4. Познаване на проблема.

Теоретичните проучвания, с които докторантката осъществява своето дисертационно изследване, са дело най-вече на руските учени. Очертани са направленията, в които работят представителите на отделните лингвокултурологични школи в Русия. Не са пропуснати и полските последователи на неохумболдианството Йежи Бартмински (за съжаление, малко известен извън страната си) и Ана Вежбицка, създала своя школа в университета в Сидни. Не е изненада, че китайските учени в по-голямата

си част също прилагат руската методика на изследвания в тази проблематика.

Категориално-понятийният апарат е научно издържан, логиката на изследването е последователна и представя автора на дисертационното изследване като лингвист с теоретична подготовка, позволяваща да се осъществят поставените задачи. Проучени са най-важните публикации, посветени на проучването на проблема за езиковата картина на света.

5. Методика на изследването.

В своя дисертационен труд авторката се основава на изследователската методика, прилагана в лингвокултурологичните изследвания и използва преди всичко метода на лингвокултурологичния анализ. Именно благодарение на него Елица Миланова открива културната информация, съхранена в съответната езиковата единица. За постигането на поставените цели и задачи тя използва също така теоретични и приложни методи, каквито са: теоретично обобщение, дескриптивен анализ, анализ на речникови единици, анализ на текстове, категориален анализ, концептуален анализ, семантичен анализ, количествен анализ, сравнителен анализ, лингвистично моделиране и лингвистична реконструкция на образ.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд.

- Дисертационният труд е с несъмнено постигнати приноси, които се изразяват в следното:
- Специфична новост и значима актуалност на изследваната проблематика;
- Темата на дисертационния труд обхваща цялостното изучаване на митонимите в руската и китайската „картина на света“;
- Периодът при подбора на изследвания материал е от най-дълбока древност (за Китай) и от преди няколко века (за Русия);
- От различни лингвокултурологични аспекти са анализирани руските и китайските митоними. Специално внимание е отделено на екстралингвистичните фактори, оказали влияние върху формирането на митонимичния фонд в двата езика. В Русия е приеждането на християнството, а в Китай – намесата на имперските власти и пречупването през призмата на конфуцианството.
- Описани на всички известни на науката надписи, предания, легенди, приказки на двата езика, от което следва, че корпусът на изучаваните митоними е изчерпателен.

- Дисертационният труд разглежда проблем, значим не само за изследванията в русистиката и китаистиката, те са принос към развитието на неохумболдианството;
- Това е първото оригинално лингвокултурологично описание в съпоставителен план на митонимите в двата езика;
- Задълбочените и прецизни наблюдения върху митонимите са послужили на Елица Миланова да разкрие в пълнота народопсихологията на двата народа;
- Приложенията, съпътстващи текста на дисертационния труд, се характеризират с изчерпателност – посочена е цялата достъпна информация от лексикографските източници на съответния език и всички познати писмени текстове.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката.

Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати:

- Постигнатите резултати могат да се използват не само при практическото изучаване на китайски и руски език в съпоставка с български, но при овладяването на тънкостите на теорията на превода;
- Предлагащата методология и приносите на дисертационното изследване могат да се използват от други автори при бъдещи съпоставителни проучвания.
- Екскерпираният материал от митонимите в двата езика може да се използва при допълнително съпоставително изследване;
- Резултатите от осъщественото дисертационно проучване може да се прилагат при преподаването на китайски език на напреднал етап от обучението;

9. Лично участие на докторантката.

Актуалността на разработвания в дисертационния труд проблем се изразява в това, че досега няма лингвокултурологично изследване в русистиката и китаистиката в съпоставителен в план на моделите от семантичното поле на посочените концепти. Целият текст на дисертацията, резултатите и изводите са лично достойние и заслуга на дисертантката.

10. Автореферат.

Авторефератът е направен според изискванията, съдържанието му е изчерпателно, отразява основните резултати, постигнати в дисертацията. Подготвен е според изискванията, разкрива изчерпателно и достоверно съдържанието на дисертационния труд и дава реална представа за неговата същност. Текстът му е съставен от части, които се отнасят за общата характеристика на съдържанието на изследването, изводите от осъществените наблюдения, заключението и приносите в дисертационния труд.

11. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати.

След анализа на значимостта на съдържащите се оригинални научни и приложни приноси трудът може да се определи като ценен и приносен за развитието на българската теоретична лингвокултурология. Бих препоръчал на Елица Димитрова Миланова с оглед на високата степен на нейната компетентност да подготви лекционен курс по „Теория на фолклора“ като избираема дисциплина за студентите от специалностите на Филологическия факултет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Проведеното изследване, предлагано като дисертационен труд за придобиване научната степен „доктор“, е изцяло нейно дело, плод на многогодишни проучвания. Постигнатите резултати са заслуга на докторантката и са плод на изключителната ѝ компетентност и професионализъм.

Отделни части от предложения за публична защита текст са публикувани и са получили заслуженото признание от научната общност, тъй като в тях се представят за обсъждане и намират отговор важни научно-приложими проблеми.

Дисертационният труд **съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в лингвокултурологията и неохумболдианството като сравнително ново направление в общото и съпоставителното езикознание и отговарят на всички на** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Филологическия факултет към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че дисертантката Елица Димитрова Миланова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения в научната област „лингвокултурология и неохумболдианство“, като **демонстрира** качества и умения за провеждане на изследвания с получаване на оригинални и значими научни приноси.

Поздравявам Елица Миланова за положения труд и представения за обсъждане стойностен текст, доц. д-р Надя Чернева, научен ръководител, за избора на актуалната и неизследвана в съпоставителен план тема и умелото ръководство при изследването на тази непроучена проблематика.

След анализа на значимостта на съдържащите се оригинални научни и приложни приноси убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната и образователна степен ‘доктор’** на докторантката, обучавала се в редовна форма“ в област на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление; 2.1. Филология. Докторска програма „Славянски езици“.

17 май 2021 г.
гр. Пловдив

Рецензент:
(проф. д-р Иван Петров Чобанов)